

Kennslu- og vísindakostnaður LSH 2006

Hvað kostar að vera háskólasjúkrahús?

Mars 2008

Höfundar:

Kristlaug Helga Jónasdóttir, SFU, verkefnisstjóri

Eygló Ingadóttir, SKVP

Eyrún Steinsson, SKVP

Oddný Gunnarsdóttir, SKVP

Efnisyfirlit

FORMÁLI.....	3
SAMANTEKT	4
1. AÐFERÐAFRÆÐI	8
2. SAMSTARFSSAMNINGAR LSH VIÐ MENNTASTOFNANIR	9
2.1 SAMSTARFSSAMNINGUR LSH OG H.Í.	9
2.2 SAMNINGUR LSH OG FJÖLBRAUTASKÓLANS VIÐ ÁRMÚLA	9
2.3 SAMNINGUR LSH OG HÁSKÓLANS Á AKUREYRI.....	9
3. MENNTUNARKOSTNAÐUR LSH.....	10
3.1 FJÖLDI NEMENDA Á LSH	10
3.2 KOSTNAÐUR LSH VIÐ KLÍNÍSKT NÁM.....	11
3.2.1. Framhaldsnám eftir háskólapróf.....	11
3.2.2. Grunnám á háskólastigi	12
3.2.3. Nám á framhaldsskólastigi	14
3.3 KOSTNAÐUR VEGNA ÞJÓNUSTU VIÐ NEMENDUR Á LSH	15
4. ANNAR KOSTNAÐUR VEGNA HÁSKÓLA- OG MENNTUNARHLUTVERKS	
LANDSPÍTALA	18
4.1 VÍSINDAKOSTNAÐUR LSH	18
4.2 ÁLAG VEGNA HLUTVERKS LSH SEM HÁSKÓLA- OG LANDSSJÚKRAHÚSS.....	19
5. HELSTU NIÐURSTÖÐUR.....	22

Formáli

Skýrslan “Hvað kostar að vera háskólasjúkrahús?” kom út í maí 2006. Hún byggði á tölulegum upplýsingum fyrir skólaárið 2004 – 2005 og því kemur nú út ný skýrsla sem byggir á fjárhagsárinu 2006. Þessi skýrsla er gerð til þess að uppfæra þær tölur sem fram komu í fyrri skýrslunni og að endurskoða aðferðafræðina í ljósi þeirrar umræðu, sem fram fór um fyrri skýrsluna og aðlaga kostnaðartölur m.a. að breyttum fjölda nemenda.

Í kjölfar fyrri skýrslunnar fór fram kynning m.a. í heilbrigðisráðuneyti og Hagstofu sem og Háskólanum. Umræðan um þær niðurstöður sem þar komu fram, hefur farið af stað með vaxandi þunga. M.a. hafa niðurstöður skýrslunnar verið teknar inn í skýrslugerð Hagstofunnar og haft áhrif á kostnaðarskráningu, annars vegar til hækkunar skráðs framlags til menntamála og hins vegar til lækkunar skráðs framlags til heilbrigðismála.

Hins vegar hefur ekki farið fram dýpri umræða milli aðila mennta- og heilbrigðismála um það, á hvern hátt megi nota þessar upplýsingar til að gera kostnað við kennslu og vísindi á Landspítala þannig sýnilegan, að breyta megi greiðslufyrirkomulagi eða fjármagnsflutningum. Það er þó nauðsynlegt, ef taka skal upp DRG kerfið árið 2009, eins og fyrirheit eru um, að nú verði að ljúka umræðu um fyrirkomulag kennslu- og vísindakostnaðar á LSH. Þessi nýja uppfærða skýrsla er mikilvægt innlegg í þá umræðu. Þær niðurstöður sem hér liggja fyrir eru nokkuð frábrugðnar fyrri skýrslu, einkum vegna fleiri nemenda og kostnaðarauka er snerta laun og aðföng í vísindastarfsemi.

Heildarkostnaður vegna hlutverks Landspítala sem háskólasjúkrahúss hefur hér verið metinn 3.691 m.kr. fyrir árið 2006, eða 11,5% af heildarkostnaði við rekstur LSH. Á verðlagi 2008 er þessi kostnaður 4.073 m.kr. sem skiptist þannig að menntunarkostnaður er 1.636 m.kr., vísindakostnaður er 605 m.kr. og álag vegna hlutverks LSH sem háskóla- og landssjúkrahúss er 1.832 m.kr.

Í þessari skýrslu liggur ágætlega marktækt svar við spurningunni, hvað það kosti að stunda kennslu og rannsóknir á Landspítalanum. Nú þarf að fylgja þessari vinnu eftir með samvinnu milli yfirvalda heilbrigðismála og menntamála ásamt með Háskólanum og Landspítalanum. Það er rétt að minna á að hér er einungis talinn fram kostnaður t.d. við grunnmenntun nemanda en ekki tekið á því hvort framlög t.d. frá læknadeild komi að einhverju leyti þar á móti. Slíkur vinnuhópur sem að ofan er nefndur ætti einmitt að taka á slíkum þáttum.

Kennsla og vísindi er nú sem aldrei fyrr, viðurkenndur þáttur í starfsemi Landspítalans m.a. með nýjum heilbrigðislögum. Á síðustu árum hefur stórlega aukist skilningur á því að þetta eru eðlilegir þættir í kjarnastarfsemi spítalans. Mikilvægi kennslu fyrir framtíðarmönnun heilbrigðisþjónustunnar og vísinda fyrir gæði starfseminnar og alþjóðaviðurkenningar er óumdeilanlegt. Því þarf að tryggja háskólasjúkrahúsinu starfsgrundvöll og rekstrargrundvöll sem tryggir sérstöðu þess fyrir þjóðina alla.

Kristján Erlendsson
framkvæmdastjóri
kennslu, vísinda og þróunar

Anna Lilja Gunnarsdóttir
framkvæmdastjóri
fjárreiðna og upplýsinga

Samantekt

Markmið þessarar skýrslu er að meta kostnað vegna háskóla- og menntunarlutverks Landspítala fyrir árið 2006, sjá kostnaðarþætti og skiptingu þeirra á mynd 1. Stuðst er við sömu aðferð og notuð var við kostnaðargreiningu í skýrslunni „Hvað kostar að vera háskólasjúkrahús“ frá maí 2006. Þeim sem vilja fræðast meira um aðferðafræðina er bent á að lesa hana. Í þessari skýrslu er arðsemismati ekki beitt og því ekki tekið tillit til ávinnings LSH af klínískri menntun nemenda í heilbrigðisvísindum á sjúkrahúsinu.

Mynd 1. Háskólahlutverk LSH kostnaðargreining

Heildarkostnaður

Áætlaður heildarkostnaður vegna hlutverks LSH sem háskóla- og menntunarsjúkrahúss fyrir árið 2006 er metinn tæpir 3,7 milljarðar króna eða um 11,5%¹ af heildarrekstrarkostnaði LSH.

Tafla 1. Skipting kostnaðar af háskóla- og menntunarlutverki LSH 2006

Kostnaðarliðir	Áætlaður kostnaður m.kr. 2006	Hlutfallsleg skipting af áætluðum kostnaði	Hlutfallsleg skipting af heildarrekstri LSH árið 2006	Áætlaður kostnaður m.kr. 2006 á verðlagi 2008*
Menntunarkostnaður	1.482,9	40,0%	4,6%	1.636,2
Vísindakostnaður	548,0	15,0%	1,7%	604,5
Álag vegna háskóla- og landssjúkrahús ²	1.660,4	45,0%	5,2%	1.832,1
Samtals beinn kostnaður	3.691,30	100,0%	11,5%	4.072,8

* Miðað við forsendur fjárlaga um meðaltalshækkunar milli ára 2006-2007 og 2007-2008.

¹ Miðað er við uppgjör LSH 2006.

² Miðað er við meðaltal erlendra rannsókna á álagi vegna hlutverks háskóla- og landssjúkrahúss

Menntunarkostnaður

Menntunarkostnaður, þ.e. kostnaður vegna sérfræði-, framhalds- og starfsnáms, vegur þungt eða alls um 1.480 m.kr. eða 40% af heildarkostnaði LSH sem háskóla- og kennslusjúkrahúss. Meginhluti þessa kostnaðar eða um 76% er vegna nemenda í starfsnámi eftir háskólapróf, þ.e. í ljósmæðranámi, diplómanámi, hjúkrun og sérfræðinámi lækna. Vinnuframlag nemenda kemur á móti kostnaði og ávinningur LSH því umtalsverður.

Vísindakostnaður

Áætlaður kostnaður LSH vegna vísindastarfa á sjúkrahúsinu er um 548 m.kr. eða 15% af heildarkostnaði LSH sem háskóla- og kennslusjúkrahúss árið 2006. Auk þess fá starfsmenn LSH ýmsa utanaðkomandi styrki til rannsóknarstarfa og námu þeir um 206 m.kr. sama ár. Víða erlendis eru veitt sérstök framlög til rannsókna- og vísindastarfa á háskólasjúkrahúsum, þar sem vísindarannsóknir miðast við að bæta þjónustu við sjúklinga og auka skilvirkni í starfsemi spítalans.

Álag vegna hlutverks LSH sem háskóla- og landssjúkrahúss

Á háskólasjúkrahúsum er herra og dýrara þjónustustig en á öðrum sjúkrahúsum, annars vegar vegna þess að flóknari og sérhæfðari þjónusta er veitt og hins vegar vegna minni framleiðni sem rekja má til menntunar nemenda í heilbrigðisvísindum á sjúkrahúsinu. Þetta tvíþætta álag er metið rúmar 1.660 m.kr. eða um 45% af heildarkostnaði LSH sem háskóla- og kennslusjúkrahúss árið 2006. Matið byggir á niðurstöðum erlendra rannsókna og nálgunar á þessum kostnaðarþætti á LSH og miðast meðaltal (sjá kafla 4.2). Víða erlendis er þessum kostnaði mætt með herra DRG-einingarverði eða álagi á DRG³-einingarverð til háskólasjúkrahúsa.

Niðurstöður og umræður

Háskólahlutverk Landspítala hefur mikil áhrif á alla starfsemi spítalans og rekstur. Það hefur ekki eingöngu áhrif á starfsmenn og nemendur LSH, heldur einnig á þjónustu við sjúklinga. Erlendar rannsóknir hafa sýnt að sérhæfing, gæði og tæknistig sé mun herra á háskólasjúkrahúsum en þeim sjúkrahúsum sem ekki hafa slíkt hlutverk og má fastlega búast við að LSH sé þar engin undantekning. Áætlaður kostnaður LSH vegna háskóla-

³ Diagnosis related groups er framleiðslumælikerfi sem notað er víða í heilbrigðisþjónustu.

og menntunarlutverks spítalans fyrir árið 2006 er metinn tæplega 3,7 milljarðar en það er 11,5% af heildarrekstrarkostnaði LSH. Árið 2005 var þessi kostnaður metinn tæpir 3,3 milljarðar sem var 11% af heildarrekstrarkostnaði LSH. Endurskoðun á kostnaði vegna háskólahlutverks LSH fyrir árið 2006 sýnir 400 m.kr. hækkun, ef miðað er við niðurstöður kostnaðargreiningar frá árinu 2005. Það helgast meðal annars af fjölgun nemavikna (4%), breytingu á launalið s.s. vegna kjarasamninga (7,8%), reksturs (8,3%) og nákvæmari upplýsingum t.d. um nema.

Tafla 2. Samanburður á háskóla- og menntunarkostnaði árin 2004-2005 og 2006

Kostnaðarliðir	Áætlaður kostnaður m.kr. 2006	Áætlaður kostnaður m.kr. 2004-2005	Mismunur milli ára kr.	Hlutfallslegur mismunur
Menntunarkostnaður	1.482,9	1.316,0	166,9	12,7%
Vísindakostnaður	548,0	481,7	66,3	13,8%
Álag vegna háskóla- og landssjúkrahús ⁴	1.660,4	1.491,0	169,4	11,4%
Alls beinn kostnaður LSH	3.691,30	3.289,0	402,6	12,2%

Víða erlendis, t.d. í Bandaríkjunum, er háskólasjúkrahúsum greitt sérstaklega fyrir þann viðbótarkostnað sem felst í framhaldsnámi lækna. Kostnaði vegna nemenda í grunnnámi og nemenda á framhaldsskólastigi er einnig mætt með sérstökum greiðslum eftir nemafjölda. Þannig er fjölgun nemenda í klínísku námi á háskólasjúkrahúsum mætt með viðbótargreiðslum.

Víða erlendis er álagi vegna háskólahlutverks mætt með hærri DRG-einingarverði. DRG-álag vegna hærri þjónustustigs er reiknað út frá meðferðarkostnaði sjúklinga á LSH þ.e. samanlagður DRG kostnaður, stofn- og viðhaldskostnaður og kostnaður vegna S-merktra lyfja á dag- og göngudeildum. Samkvæmt þessari aðferð ætti DRG-einingarverð á LSH að vera u.þ.b. 8,2% hærri en á öðrum heilbrigðisstofnunum á Íslandi.

Verkefni LSH sem landssjúkrahúss skarast mjög við verkefni LSH sem háskólasjúkrahúss og oft erfitt að greina þar á milli. Niðurstöður skýrslunnar eiga fyrst og fremst að varpa ljósi á þann viðbótarkostnað sem LSH ber vegna háskóla- og

⁴ Miðað er við meðaltal erlendra rannsókna á álagi vegna hlutverks háskóla- og landssjúkrahúss

menntunarhlutverks síns og vekja umræðu um þennan kostnað og hvernig beri að skipta honum.

1. Aðferðafræði

Í köflunum hér á eftir er leitast við að meta umframkostnað er fellur á LSH við að gegna hlutverki háskólasjúkrahúss. Metinn er kostnaður vegna háskólahlutverks spítalans fyrir árið 2006.

Menntunarkostnaður er beinn kostnaður vegna klínískrar kennslu, þjónustu við nemendur og launaðs sérfræði-, framhalds- og starfsnáms nemenda í heilbrigðisvísindum í grunn- og framhaldsnámi.

Óbeinan kostnað má annars vegar rekja til álags vegna hlutverks LSH sem háskólasjúkrahúss, þ.e. minni framleiðni vegna kennslu, meiri sérhæfingar, flóknari samsetningar sjúklingahóps, meiri gæðakrafna, herra tæknistigs og til kostnaðar vegna vísindastarfa.

Við greiningu á viðbótarkostnaði vegna hlutverks LSH sem háskólasjúkrahús var beitt sömu hugmyndafræði og í skýrslunni *Hvað kostar að vera háskólasjúkrahús?* frá maí 2006. Í þeim tilvikum þar sem ekki var til raunkostnaður var reiknaður út kostnaður frá vísitölum.

2. Samstarfssamningar LSH við menntastofnanir

LSH hefur gert formlega samstarfssamninga við þrjár menntastofnanir um klíníska menntun nemenda á LSH, þ.e. Háskóla Íslands (H.Í.), Fjölbrautaskólinn í Ármúla (FÁ) og Háskólann á Akureyri (HA). Aðrar menntastofnanir sem senda nemendur til LSH eru m.a. Fjölbrautaskólinn í Breiðholti og flestir aðrir fjölbrautaskólar á landinu, Sjúkraflutningaskólinn og Fjöltækniskóli Íslands.

2.1 Samstarfssamningur LSH og H.Í.

Þann 27 apríl 2006 undirrituðu forstjóri LSH og rektor H.Í. nýjan samstarfssamning til 5 ára milli LSH og H.Í. Samningurinn tekur við af samstarfssamningi aðila frá 10. maí 2001 og viðbótarsamningi frá 28. júní 2002. Markmið samningsins er að efla spítalann sem háskólasjúkrahús, stuðla að framgangi vísindarannsókna og framþróun í fræðigreinum. Ennfremur er samningnum ætlað að stuðla að sem bestri nýliðun heilbrigðisstétta á LSH.

2.2 Samningur LSH og Fjölbrautaskólans við Ármúla

Þann 12. janúar 2006 var undirritaður samningur milli Fjölbrautaskólans við Ármúla og LSH um verknám og starfsþjálfun nemenda á starfsmenntabrautum FÁ. Með samningnum tekur skrifstofa kennslu, vísinda og þróunar (SKVP) að sér, fyrir hönd LSH, að sjá sjúkraliða- og lyfjatekninemum í verknámi fyrir námsstöðum í samræmi við námskrár og óskir FÁ.

2.3 Samningur LSH og Háskólans á Akureyri

Þann 7. júní 2006 var undirritaður samningur á milli LSH og Háskólans á Akureyri (HA) sem gilda á fram til ársins 2011 og fjallar um klíníska kennslu og leiðsögn nemenda er stunda nám og rannsóknir við heilbrigðisdeild HA.

3. Menntunarkostnaður LSH

Menntunarkostnaður (beinn kostnaður vegna háskóla- og menntunarhlutverks LSH) er tilkominn vegna klínískrar menntunar nemenda í grunn- og framhaldsnámi heilbrigðisvísinda og þjónustu við þá. Menntunarkostnaður LSH árið 2006 er áætlaður 1.482,9 m.kr.

Tafla 3. Áætlaður menntunarkostnaður LSH

Kostnaðarliðir	Áætlaður kostnaður m.kr	Hlutfall
Framhaldsnám eftir háskólapróf	1.102,2	76%
Grunnnám á háskólastigi	133,3	9%
Nám á framhaldsskólastigi	140,8	8%
Þjónusta við nemendur	106,6	7%
Samtals menntunarkostnaður	1.482,9	100%

3.1 Fjöldi nemenda á LSH

Árið 2006 fengu tæplega 950 nemendur verklega þjálfun sína á LSH og voru í starfsnámi í að meðaltali 18,9 daga. Margir nemahópar koma oftar en einu sinni í verknám á hverju ári, en heildarnámspláss á tímabilinu voru 1.760. Læknar í framhaldsnámi eru ekki meðtaldir.

Tafla 4. Fjöldi nemenda í klínísku námi á LSH

Nemahópar	Fjöldi nema	Námspláss	Meðallengd (dagar)
Hjúkrun HÍ	244	566	11,5
Hjúkrun HA	30	71	12,4
Skurðhjúkrun diplomanám	20	20	37,8
Hjúkrun erlendir	21	21	29,0
Læknisfræði	128	488	29,0
Læknisfræði erlendir	11	11	46,0
Sjúkraþjálfun	14	25	36,0
Geislafræði	14	26	14,0
Sálfræði	44	44	13,0
Ljóssmóðurfræði	20	20	23,0
Lífeindafræði	12	18	9,0
Iðjuþjálfun	21	21	30,0
Félagsráðgjöf	8	16	20,5
Lyfjafræði	20	20	5,0
Lífeindafræði	6	6	15,0
Sjúkraliðabraut	248	304	13,5
Sjúkraliðar í framhaldsnámi	5	5	40,0
Hjúkrunarritun	14	14	58,0
Læknaritun	11	11	73,0
Lyfjataekni	5	5	70,0
Sjúkraflutningar	12	12	2,0
Stýrimenn	32	32	2,0
Samtals / vegið meðaltal	944	1.760	18,9⁵

3.2 *Kostnaður LSH við klínískt nám*

Nokkrir hópar nemenda í heilbrigðisvísindum og í framhaldsnámi fá greidd laun í sérfræði-/starfsnámi sínu á LSH.

3.2.1. *Framhaldsnám eftir háskólapróf*

Sérhæfð klínísk framhaldsmenntun fer í miklum mæli fram á LSH, m.a. sem starfsnám á kándíatsári og sem hluti af framhaldsnámi (sérnámi) lækna. Oftast er framhaldsnám eftir grunnnám í háskóla launað. Undantekning frá því er þó fyrsta og að hluta til annað árið hjá ljósmæðranemum.

Áætlaður kostnaður árið 2006 vegna launaðs/ólaunaðs⁶ framhaldsnáms á LSH er 1.102,2 m.kr. og er skiptingin sýnd í eftirfarandi töflu. Vert er að hafa í huga að ef væru ekki deildarlæknar í sérnámi og læknakándídatar á LSH þyrfti að ráða fleiri sérmenntaða lækna.

⁵ Miðað er við námspláss, þ.e. 1760 nemar eru í að meðaltali 18,9 daga í klínísku námi á LSH.

⁶ Kostnaður, vegna ólaunaðs framhaldsnáms eftir háskólapróf, er tilkominn vegna klínískrar kennslu ljósmæðranema alls 1,6 m.kr.

Tafla 5. Kostnaður vegna launaðs/ólaunaðs framhaldsnáms eftir háskólapróf

Kostnaðarliðir	Heildarkostnaður m.kr.	Hlutfall
Sérfræðinám í læknisfræði	883,2	80%
Læknakandidatar	171,3	16%
Hjúkrun diplómanám	27,8	3%
Ljóssmóðurfraði	19,9	2%
Samtals	1.102,2	100%

Sérfræðinám í læknisfræði

Deildarlæknar eru að jafnaði læknar í sérfræðinámi. Árið 2006 voru að meðaltali 100 deildarlæknar á LSH á mánuði og námu heildarlaunagreiðslur til þeirra rúmum 883 m.kr.

Læknakandidatar í launuðu starfsnámi

Árið 2006 voru að meðaltali 26 læknakandidatar á LSH á mánuði og námu heildarlaunagreiðslur til læknakandidata á þessum tíma rúmum 171 m.kr. Ef læknakandidatar á kandidatsári væru ekki á LSH þá þyrfti að ráða fleiri deildar- eða sérfræðilækna.

Diplómanemar í hjúkrun

Um 50 diplómanemendur í hjúkrun og ljósmæðranámi tóku klínískt nám á LSH á árinu 2006. Áætlaður kostnaður vegna launaðs framhaldsnáms diplóma- og ljósmæðranema frá H.Í. er 47,7 m.kr. árið 2006.

3.2.2. Grunn nám á háskólastigi

Nemendur í grunnnámi í heilbrigðisvísindum á háskólastigi fá almennt klíníska kennslu á heilbrigðisstofnunum, en fá yfirleitt ekki greidd laun í því námi. Áætlaður kostnaður LSH vegna klínískrar kennslu nemenda í grunnnámi á háskólastigi er 133,3 m.kr.

Tafla 6. Kennslukostnaður nemenda í grunnnámi á háskólastigi

Kostnaðarliðir	Kennsla á viku (klst)	Nemavikur	Kennslukostnaður m.kr.
Læknisfræði H.Í.	8,0	2.736	84,4
Læknisfræði erlendir	8,0	391	12,0
Hjúkrun H.Í.	7,5	1.303	21,5
Hjúkrun HA	7,5	176	2,9
Hjúkrun erl.	7,5	123	2,0
Sjúkraþjálfun	8,0	182	3,3
Iðjuþjálfun	11,0	124	0,9
Geislafræði	7,5	71	0,9
Lífeindafræði	7,5	32	0,5
Sálfræði	6,7	151	1,8
Félagsráðgjöf	25,0	66	3,2
Samtals		5.302	133,3

Læknanemar

Hluti vinnuskyldu kennara í læknisfræði við H.Í. er að sinna klínískri kennslu á LSH. Hver árgangur í H.Í. telur 40–52 nemendur. Áætlaður kennslukostnaður sem fellur á LSH er rúmlega 84 m.kr. Árlega fá um 34 erlendir læknanemar klíníska kennslu á LSH. Áætlaður kennslukostnaður er um 12 m.kr.

Hjúkrunarnemar

Um 270 hjúkrunarnemar komu í klínískt nám á LSH árið 2006. Áætlaður kennslukostnaður vegna þeirra á LSH er áætlaður 24,4 m.kr. Árlega fá um 14 erlendir hjúkrunarnemar klíníska kennslu á LSH. Áætlaður kennslukostnaður er um 2,0 m.kr.

Sjúkraþjálfunarnemar

Nemar í sjúkraþjálfun voru 14, áætlaður kostnaður vegna þeirra er 3,3 m.kr.

Iðjuþjálfanemar

Nemar í iðjuþjálfun voru 21, áætlaður kennslukostnaður vegna þeirra er 0,9 m.kr.

Geislafræðinemar

Nemar í geislafræði voru 14, kennslukostnaður vegna þeirra er 0,9 m.kr.

Lífeindafræðinemar

Nemar í lífeindafræði voru 6, áætlaður kennslukostnaður vegna þeirra er 0,5 m.kr.

Sálfræðinemar

Nemar í sálfræði voru 44, kennslukostnaður vegna þeirra er 1,8 m.kr.

Nemar í félagsráðgjöf

Nemar í félagsráðgjöf voru 8, kennslukostnaður vegna þeirra er 3,2 m.kr.

3.2.3. Nám á framhaldsskólastigi

Starfsnám á heilbrigðisstofnunum er hluti af menntun ýmissa heilbrigðisstétta, s.s. sjúkraliða, lækna- og hjúkrunarritara. Algengt er að starfsnám þetta sé launað. Kostnaður vegna launaðs og ólaunaðs starfsnáms framhaldsskólanema er 140,8 m.kr.

Tafla 7. Kostnaður vegna launaðs náms úr framhaldsskóla

Kostnaðarliðir	Heildarkostnaður m.kr.	Hlutfall
Sjúkraliðabraut	112,4	85%
Sjúkraliðar framhaldsnám	2,1	2%
Læknaritun	7,7	7%
Hjúkrunarritun	6,4	6%
Samtals	128,6	100%

Sjúkraliðanemar í launuðu starfsnámi

Stöður fyrir sjúkraliðanema voru að meðaltali 38 yfir árið 2006. Launakostnaður vegna þeirra er rúmlega 112,4 m.kr.

Framhaldsnám sjúkraliða

Árið 2006 voru 5 sjúkraliðar í launuðu framhaldsnámi. Áætlaður kostnaður vegna þeirra er 2,1 m.kr.

Læknaritaranemar

Ellefu læknaritaranemar voru í launuðu starfsnámi á LSH árið 2006. Áætlaður kostnaður vegna þeirra er 7,7 m.kr.

Hjúkrunarritaranemar

Fjórtán hjúkrunarritaranemar voru í launuðu starfsnámi á LSH árið 2006. Áætlaður kostnaður vegna þeirra er 6,4 m.kr.

Tafla 8. Kennslukostnaður nemenda frá framhaldsskólum (ólaunað)

Kostnaðarliðir	Kennsla á viku (klst)	Nemavikur	Kennsla í klst.	Kennslukostnaður m.kr.
Sjúkraliðabraut	6,7	807,0	5.407,0	11,9
Sjúkraflutningar	8,0	4,8	38,0	0,1
Stýrimenn	8,0	12,8	102,4	0,2
Samtals		824,6	5.547,4	12,2

Sjúkraliðanemar

Árið 2006 komu 304 sjúkraliðanemar í ólaunað klínískt nám á LSH. Kennslukostnaður vegna þeirra er áætlaður 11,9 m.kr.

Stýrimanna- og sjúkraflutninganemar

Árið 2006 komu 32 stýrimannanemar frá Fjöltækniskóla Íslands, áætlaður kostnaður LSH af kennslu þessara nema um 0,2 m.kr. Sama ár komu 12 nemar frá Sjúkraflutningaskólanum, áætlaður kostnaður vegna þessa nema um 0,08 m.kr.

3.3 Kostnaður vegna þjónustu við nemendur á LSH

Áætlaður kostnaður sem tengist þjónustu við nemendur var 106,6 m.kr.

Þjónusta við nemendur í heilbrigðisvísindum

Klínískri kennslu nemenda í heilbrigðisvísindum á LSH fylgir ýmis konar kostnaður sem ekki tengist kennslunni beint. Þar má nefna umsýslu vegna aðgangs að bókasafni og almennan kostnað svo sem vegna fæðis, aðstöðu, vinnufatnaðar, aðgangs að tölvum, þjónustu og stuðnings við nemaverkefni og fleira. Áætlaður kostnaður vegna þessara þátta fyrir árið 2006 er tæpar 107 m.kr. og skiptist á eftirfarandi hátt.

Tafla 9. Áætlaður kostnaður vegna þjónustu við nemendur á LSH

Kostnaðarliðir	Áætlaður kostnaður m.kr.	Hlutfall
Skrifstofa kennslu, vísinda og þróunar	52,0	49%
Almennur kostnaður	37,4	35%
Kostnaður vegna nemaverkefna	17,2	16%
Samtals	106,6	100%

Skrifstofa kennslu, vísinda og þróunar (þ. á m. bókasafn)

Rekstrarkostnaður SKVP á árinu 2006 var 214 m.kr. Ætla má að um 32 m.kr. af rekstri bókasafns og um 20 m.kr. af öðrum rekstrarkostnaði SKVP megi rekja beint til nemenda á LSH, alls 52 m.kr.

Kostnaðarþátttaka vegna rekstrar bókasafns LSH

Áætlaður rekstrarkostnaður safnsins árið 2006 er 123 m.kr. og tekjur 19,1 m.kr. Kostnaður vegna grunnþjónustu bókasafns er nú 60.000 kr. á ári á hvert dagvinnustöðugildi háskólamenntaðs starfsmanns LSH. Miðað er við þá þjónustu sem bókasafn LSH veitir læknaeild og hjúkrunarfræðideild Háskóla Íslands ættu þessar deildir að greiða árgjald að upphæð 40,5 m.kr. Framlög lækna- og hjúkrunarfræðideildar árið 2006 voru 8,0 m.kr. (ritakaupafé).

Bókasafn LSH greiðir einnig fyrir rafrænan landsaðgang að tímaritum og gagnagrunnum fyrir heilbrigðisstéttir og er það hluti af samstarfsverkefni bókasafna og stofnana á Íslandi. Árið 2006 greiddi LSH 18,8 m kr af heildarkostnaði vegna tímarita og gagnasafna í landsaðgangi.

Almennur kostnaður vegna nemenda á LSH

Almennur kostnaður vegna háskólahlutverks LSH árið 2006 hefur verið metinn rúmar 37 m.kr. og samanstendur af:

- ✓ niðurgreiðslu fæðis,
- ✓ bílastæðanotkun,
- ✓ heilsuvernd,
- ✓ sjúkrahúsfatnaði,
- ✓ auðkenniskortum,
- ✓ búnings- og vinnuaðstöðu,
- ✓ kennslusölum
- ✓ aðgengi og notkun tölva

Tafla 10. Almennur kostnaður

Kostnaðarliðir	Áætlaður kostnaður í m.kr.
Fæði,fatnaður, bílastæði, heilsuvernd og auðkenniskort	15,4
Kennslusalir og aðgangur að tölvukerfum	13,3
Búnings- og vinnuaðstaða	8,7
Samtals	37,4

Kostnaður vegna nemaverkefna

Áætlaður kostnaður vegna nemaverkefna á LSH er tæpar 17 m.kr..

4. Annar kostnaður vegna háskóla- og menntunarhlutverks Landspítala

Öðrum kostnaði má skipta í tvennt, vísindakostnað og álag vegna hlutverks LSH sem háskóla- og landssjúkrahúss.

4.1 Vísindakostnaður LSH

Á háskólasjúkrahúsi fer fram öflugt rannsókn- og vísindastarf. Færa má rök fyrir því að þann kostnað eigi að greiða úr sjóðum sem ætlaðir eru til heilbrigðismála þar sem markmið slíks starfs sé fyrst og fremst að bæta þjónustu við sjúklinga og auka skilvirkni í starfsemi spítalans. Áætlaður kostnaður vegna vísinda- og rannsóknarstarfa fyrir árið 2006 er 548 m.kr.

Tafla 11. Vísindakostnaður á LSH

Kostnaðarliðir	Heildarkostnaður m.kr.	Hlutfall
Launa- og rekstrarkostnaður f. klíník og rannsókn	363,0	67%
Vísindasjóður LSH	54,0	10%
Bókasafn LSH	49,0	9%
Skrifstofa kennslu, vísinda og þróunar	44,0	8%
Launatengd gjöld v. utanaðkomandi styrkja	24,0	4%
Launa- og rekstrarkostnaður f. aðra starfsmenn	15,5	3%
Nefndir og ráð vegna vísinda- og rannsóknavinnu	7,9	1%
Umsýslutekjur v. styrkja 12,45% (10%+24,5%vsk)	(-9,4)	-2%
Samtals vísindakostnaður	548,0	100%

Launa- og rekstrarkostnaður fyrir klíník og rannsóknastörf

Samkvæmt upplýsingum frá forstöðumönnum fræðasviða, fræðigreina, sviðsstjórum, yfirlæknum og deildarstjórum er áætlaður fjöldi dagvinnustöðugilda í vísinda- og rannsóknarvinnu um 22 hjá læknum, 6,4 hjá hjúkrunarfræðingum og 19 hjá öðrum starfsmönnum Landspítala. Áætlaður launa- og rekstrarkostnaður vegna starfsmanna í vísindavinnu eru 363 m.kr.

Vísindasjóður

Vísindasjóður útteildi 54 m.kr. árið 2006.

Skrifstofa kennslu, vísinda og þróunar, þ.m.t. bókasafn

Áætlaður rekstrarkostnaður SKVP (þ.m.t. bókasafns) sem rekja má til rannsókna- og vísindastarfa innan spítalans er rúmar 93 m.kr. Um 40% eða 49 m.kr. af rekstrarkostnaði bókasafns LSH má rekja til vísinda- og rannsóknastarfa á LSH og um 48,3% eða 44 m.kr. af öðrum rekstrarkostnaði SKVP.

Launatengd gjöld vegna utanaðkomandi styrkja

Samkvæmt rekstrarupplýsingum LSH fengu rannsækendur rúmar 206 m.kr. í utanaðkomandi styrki á árinu 2006. Framlag LSH á móti styrkveitinum eru launatengd gjöld í formi veikindaréttar, kaffitíma og annarra réttinda. Framlag LSH nam 24 m.kr. árið 2006. LSH innheimtir 12% umsýslugjald af utanaðkomandi styrkjum. Þessi upphæð var 9,4 m.kr. árið 2006.

Launa- og rekstrarkostnaður vegna þjónustu LSH við starfsmenn í vísindavinnu

Einstök svið bera kostnað vegna vísindarannsókna, meðal annars vegna aðstoðar við gagnaöflun og úrvinnslu. Áætlaður kostnaður er 15,5 m.kr.

Nefndir og ráð vegna vísinda- og rannsóknavinnu

Kostnaður vegna nefndastarfa í tengslum við vísindarannsóknir árið 2006 er metinn 7,9 m.kr.

Tafla 12. Kostnaður vegna launa starfsmanna í nefndum og ráðum

Nefndir og ráð	Kostnaður í m.kr.
Vísindasjóður	0,5
Vísindaráð	0,3
Siðanefnd LSH	6,1
Siðanefnd stjórnsýslu	1,0
Samtals	7,9

4.2 Álag vegna hlutverks LSH sem háskóla- og landssjúkrahúss

Álag vegna hlutverks LSH sem háskóla- og landssjúkrahúss má rekja til hærra og dýrara þjónustustigs háskólasjúkrahúsa. Skiptar skoðanir er um hvort þessi kostnaður tilheyri hlutverki LSH sem háskólasjúkrahús eða landssjúkrahús og ógjörningur er að greina þar á milli. Háskólastarf og menntun heilbrigðisstétta hafa lengi verið samtvinnuð annarri starfsemi sjúkrahússins. Sú þjónusta sem veitt er á LSH hefur hvoru tveggja mótast af lands- og háskólahlutverki sjúkrahússins. Mestu máli skiptir að þjónustan sem veitt er á

LSH er í mörgum tilfellum mun víðtækari, flóknari og dýrari en gengur og gerist á öðrum sjúkrahúsum hér á landi.

Álagið er metið á sama hátt og gert var í kostnaðarskýrslunni frá maí 2006. Þeim sem vilja kynna sér betur aðferðafræðina sem notuð var við matið er því bent á að lesa hana.

Nálgun 1: Erlendar rannsóknir hafa sýnt að viðbótarkostnaður sé um 2/3 af kostnaði vegna háskóla- og menntunarhlutverks háskólasjúkrahúsa og 1/3 menntunarkostnaður. Áætlaður kostnaður vegna hlutverks LSH sem háskóla- og landssjúkrahúss er 2.421,2 m.kr.

Nálgun 2: Samkvæmt erlendum rannsóknum er viðbótarkostnaður vegna háskóla- og menntunarhlutverks að meðaltali um 8,1% af heildarkostnaði vegna meðferðar sjúklinga. Áætlaður kostnaður vegna hlutverks LSH sem háskóla- og landssjúkrahúss er 1.628,8 m.kr.

Nálgun 3: Sjúkratryggingafélög í Bandaríkjunum, meta viðbótarkostnað sem 5,5% af kostnaði við meðferð sjúklinga. Áætlaður kostnaður vegna hlutverks LSH sem háskóla- og landssjúkrahúss er 931,1 m.kr.

Meðaltal:

Áætlaður kostnaður 1.660,4 m.kr.

Álag eða viðbótarkostnaður sem metinn var í kaflanum hér að framan er innifalinn í meðferðarkostnaði sjúklinga en ætla má að hann sé 1.660,4 m.kr. Víða erlendis er þessum kostnaði mætt með álagi á DRG-verð háskólasjúkrahúsa, enda er þessi kostnaður talinn til heilbrigðismála.

Mikilvægt er að kostnaðarauki LSH vegna hærra þjónustustigs sé viðurkenndur og komi t.d. fram í hærra DRG-verði á LSH en á öðrum sjúkrahúsum landsins. DRG-álag vegna hærra þjónustustigs er reiknað út frá meðferðarkostnaði sjúklinga á LSH þ.e. samanlagður DRG kostnaður, stofn- og viðhaldskostnaður og kostnaður vegna S-merktra lyfja á dag- og göngudeildum. Ef meðaltalstölur eru umreiknaðar yfir í DRG-

álag fyrir LSH þá er um að ræða 6,2% (*án rannsókn- og vísindakostnaðar*) og 8,2% (*með vísindakostnaði*) hærri DRG-verð á LSH en á öðrum sjúkrahúsum landsins.

5. Helstu niðurstöður

Árlega fá um 950 nemendur í heilbrigðisgreinum verklega þjálfun sína á LSH. Tæplega 50 dagvinnustöðugildi fara í rannsóknar og vísindastörf eða 1,3% af heildarstöðugildafjölda spítalans. Áætlaður kostnaður LSH vegna háskóla- og menntunarhlutverks spítalans fyrir árið 2006 var um 3,7 milljarðar króna eða 11,5% af heildarrekstrarkostnaði LSH. Þar af eru tæpar 1,5 milljarðar (4,6%) menntunarkostnaður, tæpar 550 m.kr. (1,7%) vísindakostnaður og tæplega 1,7 milljarðar (5,2%) álag vegna landssjúkrahúss- og háskólahlutverks LSH. Árið 2005 var þessi kostnaður tæplega 3,3 milljarðar (11%) af heildarrekstrarkostnaði LSH. Kostnaður spítalans hefur því aukist um 400 m.kr. milli ára. Það helgast meðal annars af fjölgun nemavíkna (4%), breytingu á launalið s.s. vegna kjarasamninga (7,8%), reksturs (8,3%) og nákvæmari upplýsingum t.d. um nema.

Verkefni LSH sem landssjúkrahúss skarast mjög við verkefni LSH sem háskólasjúkrahúss og því er oft erfitt að greina þar á milli. Niðurstöður skýrslunnar hér að ofan eiga fyrst og fremst að varpa ljósi á þann viðbótarkostnað sem LSH ber vegna háskóla- og menntunarhlutverks síns.